

עין משפט
נר מצוה

ב ד מ"י פט"ו מהל'
אישות הל"ד סמג
עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לו
סעי' א:

בב ה מיי שם הל"א
טוש"ע שם סעי' יט:
בב ו מיי פ"א מהל' גירושין
הל' טו סמג עשין נ
טוש"ע אה"ע סי' קלג סעי'
א:

בד' ז' מ"י פ"ט מהל' שמטה
הל' טז:

בַּהּ ה' מִי' פִּי'ד מֵהִלֻּכֹת
מִלֹּה הֵל' א' וּפִי'ז שֶׁס'
הִלְכָה ב' וּפִי'ח מֵהֵל' אִישׁוֹת
הִי'ט] סָמָה עֵשִׂין פֶּד טוֹש'ע'
חֹמ'ס סִי' קָח סָעִי ג':

שמו ושמה

אש"ף דוקן שיהא כותב אש"ף
פלוני וכל שיש לו אשה
פלונית וכל שיש שם אשה
לה
בז' אלה מהתכונן פלטות
ששמו בעת כתיבת הגט שאם
איש יכיר שמו אין רשאים
לכתובת לו (גס). כותבין גט
פשוט (אש"ף). שאין אשתו כמז
אש"ף אש"ף
שוכר אש"ף
עמה ובלבד שיהא
מכירין שם שכיור שם האיש
האשה והתורה היא
התם כל השדוקין
כדאמר בברי' ל' יום אין חוששין
ל' אלא כגון שנשע מא"י

וַיִּחְזַק לְמַדְּתָהּ וְכִי רָבָה הָיָה
 וַיִּחְזַק אֹתוֹ וַיִּחְזַק וּבְמִיתָהּ
 וְכִי הָיוּ הַחַיִּים שֶׁמֶן יוֹסֵף וְכִי
 הָיִיתָ הַחוּץ כִּן כְּתוּבָה
 וְאַצֵּפ־שָׁבָא" הַן קִרְדָּן לֵ
 וַיִּחְזַק לֵאמֹר חֻשְׁשֵׁימִי לְכַתֵּב
 וְכִי תִקְרָא וַיִּחְזַק אֵלֶיךָ יוֹסֵף
 לְבַדּוֹ וְכִינֹן שֶׁהוּא הַחַיִּים שֶׁ
 בְּמַדְּתָהּ הָיָה יוֹסֵף לֵאמֹר
 אֵינִי כָּאֵן מִשּׁוֹם שֵׁינִי שֶׁמֶן
 שִׁמְשָׁה שֶׁהָיָה שֶׁן הָיָה
 וְכִינֹן לְעִצְמוֹ כְּשֶׁהָיָה שְׁלֹחַ
 זֶנֶן וְלֵאשְׁתִּי כִי" שֶׁהָיָה
 וַיִּחְזַק וַיִּחְזַק אֵלֶיךָ צִרְיִים
 קִרְדָּן לְהִיכָר שֶׁמֶן אֲכִירִין
 וַיִּחְזַק לְעַלֵּי אֶת שֶׁנֶּן וְהוּא
 כְּתוּבָה וְהַן הָגֵט נִתְּנָה לָהּ
 שֶׁכָּתַב יוֹסֵף מִפְּנֵי שֶׁבְּמַדְּתָהּ
 הָיָה חֻשְׁשֵׁי שֶׁמֶן יוֹסֵף הָאֵשֶׁת
 נִתְּנָה בָּהּ וְהַתְּקִין גִּזְרֵי

[illegible]

שני שמותיו אלא יוסף בלב
ומכירין אותו הוא פסול מפני
כל שמותיו בפירוש פלוני ה
ממא דאמר' היו לו שתי
בשמו שבגליל איהו חנוני
שבחיהודה עמו אלמא שצריך
שם בגליל כי יש לחוש ש
הוא אני הו הגט לכך צריך
להו שכתב לא מפני שהוא
לכתוב פלוני הנקרא פלוני
דה'ל שיה שמו אבל אם
השם שלא התקין ר"ב אלא
שבגליל כמו שבגליל איהו
ששם דגליל עמו לא לאו

וב שום שיש לו. בטופסי גיטין של ה"ג כתוב שצריך לכתוב בגט וכל שום וחניכה דאית לי ולא תראי משמע שלשון זה היו כותבין בגט ואין נראה לר"ת דוימנין דאית לידי תקלה כשאין לו אלא אחת שם הכתוב בגט ואין לו חניכה וכשכותב בגט וכל שום וחניכה

נראה זה הגט של אדם אחר שיש לו
שם וזמניכה"ל לכן נמצא לר"מ וכל
שם שיש לו דקתי נמצא היינו כל
שמותיו בפירוט א' ותיקן ר"מ למכור
בגט איש פלוני למימקרי כך וכך
(כדאמרינן בגמרא) שרה למימקריה
(מ"ס אהרן בר הדיא למימקריה
מיר"א) והא דקמינ' בגמ' כגון שניידה
והס' דגילי עמו משמע קלף כפ' ר"ת:
והוא דאתחזק בתי' שמי' שאלו
לר"מ על מומר נכנסם כוכבים
שנייה את אשמו ולא נכנס בגט אלא
שם של יהדות ולא שם של עובד כוכבים
והיכי ר' חיללה להוירי' שם עובד
היהודי הריהו' עמי' ונראה שיהיה

אבא לרב אשי רבי
כוותך תניא כוותיה
נשים אחת ביהודה
שמות אחד ביהודה
אשתו שביהודה בשב
שבגליל בשמו שבג
שיגרש את אשתו וש
וגליל עמו ואשתו
ושם דגליל ושם דיהוד
וגרש באחד מהן מגור
עמו אלא שמע מינה
אתחזק שמע מינה י
ופורתא שרה אמרי
שיש לה ולא שרר
מתני' אין אלמנה
אלא בשבועה נמנעו
הזקן שתהא נודרת
וגובה כתובתה ^ה
מפני תיקון העולם
מפני תיקון העולם:
אפילו כולי עלמא
לזן הבא ליפרע מן
אלא בשבועה אלמנא

וּמֵימָוֶט שָׂרָה מֵרִים וּכְלָ שׁוֹם שֵׁשׁ לֵה מִשְׁמַע דְּבָחַד מִקּוֹס קָרוּ לֵה כִּי
יִיְהוּדָה וְכַתָּה לְגַרְשׁ אֶת אֲשֶׁמוֹ שְׁגִילִי אֹף שֶׁהִיא גִּילִיל וְכַתָּה לְגַרְשׁ
(כ״ו) הִרִי ׀ וְמוֹרָשָׁתָּה אָמַר רַבִּי יוֹסִי הִדָּא דִּמְלִימָא דְּדִיעֲבַד אֲכָל לִתְחַלְחַל
הַבְּחִיבֵי מִטַּל דְּקִמְעִי עַד שִׁירָשׁ אֲשֶׁמוֹ שְׁגִילִי בְּשֵׁמוֹ שְׁגִילִי וְשׁ
וְכֹן אִימָא הֶסֶם יֵשׁ לוֹ ׀ נָשִׁים אֲחֵת גִּילִיל וְאֲחֵת יִיְהוּדָה גִּירָשׁ אֲשֶׁת
אִנִּי פְלוּגִי שְׁבִיּוּדָה עִם הַשֵּׁם שֵׁשׁ לִי גִילִיל¹⁷ אֹף שֶׁהִיא בְּמִקּוֹס אֲחֵת
דְּגִילִיל יִיְהוּדָה שְׂכָר וְהֶסֶם נָמִי מִשְׁמַע דְּבָחַד בְּגִרְמָשָׁה אֲחֵת שְׁבִיּוּדָה
כֹּתֵת אֵלֶּם שֶׁ אֲחָד מִשְׁנֵי הַמִּקְוֹמוֹת לְפִי שְׁאִין מִיִּירִין בִּלְבַּד בְּמִקּוֹס אֲחֵת
דְּקִאֲמַר בְּהַמְגִירָשׁ (לִקְוִי 97 ע״ב) כַּתָּה מִיִּירִין וְהִמְלִימָה כְּשֶׁר וְכֹן
לְכַתּוֹב שְׁנִיִּים אֲע״י דְּבָרֵי מֵרִים שְׂבַסְמוֹךְ וְבִירְשׁוֹלָמִי אֲמִירִין דְּדוּקָא
לַע״ז¹⁸ אֹף נָמִי כְּשֶׁהִשְׁמֹות דְּמוֹיִן זֶה לָהֶם שֶׁהִכְנִי דוּמָה לָשׁ לְכַתְּמִילָה כְּשֶׁר
וְהִיא לֹא יִמְנָה כְּחֹבֶה לִגְבוּת מַחֲיִים¹⁹ וְאֲמַר רִינִי לְקִישׁ פְּתִיק²⁰ דְּבִבְרַ
כְּוֹתִימָה וְאִפְּלוֹ מִיִּתְמִיל לְפִיִּעַר בְּלֹא שְׂבֻעָה וְיִלִּי רִינִי מִלִּי בִּי״א לְתִירְרִי
דְּבִאֲשָׁתָן כְּפֶלֶת בְּפֶרֶק הַבֹּשֶׁל (בְּמִתּוֹת 37 ע״ב) דְּחִישִׁין־שְׁבֻעִיּוֹת שֶׁ לְתִירְרִי
הֵאָּ דְּפִרְיָךְ בְּגִרְמָה מֵאִי אִירִיא אֲלֻמְנָה כ״ו לִימָא דְּנִקְטָא אֲלֻמְנָה אֲע״י
בְּגוֹן בְּצַעַל חוֹב לֹאֲחַר זְמַנָּה מִבְּחָלְמָנָה²¹ אֲע״י׃ שְׁהִיא תוֹךְ זְמַנָּה כִּי
וְאִישׁ מִשּׁוֹם דְּבָרֵי לִימְיָמִי סִיפֵא דְּמִנְעוּהוּ מִלְּהַשְׁבִּיעָה הוּא לִיִּה לִימְיָמִי
וְאִישׁ אֲלֻמְנָה אֲלִטְרִירֵא אִי וְהוּא חִידוֹשׁ בְּחָלְמָנָה סִיפֵא מִבְּצַעַל חוֹב
אֲלֻמְנָה נָמִי מִיִּתְנָה לְהַסְבֹּת (בְּמִתּוֹת 19 ע״ב) הִפְרַעַת מִנְכֵּסִי חוֹב
דְּבַכְתּוּבוֹת פ׳ אֲלֻמְנָה (דף 15 ע״ב) אֲמִירִין דְּגִרְוּשָׁה נָמִי בְּעִי חֵן מ״ו
זְמַנָּה אֲכָל אֲלֻמְנָה אִית׃ בָּה מְרִיבִי דְּתוֹךְ זְמַנָּה וְיִאֲכָל נָמִי מִיִּתְנָה
אֲע״פ שֶׁכָּבֶד הַשְׁמִיעֵנוּ בְּמִקּוֹס אֲחֵת דְּבִאֲ

[illegible]

והלכתא נחמני. חזיי דאמרי
היא אחת מהלכות של סימן י
דעל שם שרצה בר נחמני
השיאו את שם חזיו נחמ

והלכתא כנחמני: **מתני'** בראשונה היה משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה *התקין ר"ג הזקן שיהא כותב איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל שלחו ליה בני מדינתה היום לרבנן גמליאל בני אדם הבאים משם לכאן ויוסף ויוסף וקוראין לו יוחנן ויוחנן וקוראין לו יוסף היאך מגרשין נשותיהן עמד ר"ג והתקין שיהו כותבין איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם אמר רב אשי יהוא דאתחזק בתרי שמי אמר ליה רבי אבא לרב אשי רבי מרי ורבי אלעזר קיימי כוונתך תניא כוותיה דרב אשי ^אהיו לו שתי נשים אחת כיהודה ואחת בגליל ולו שני שמות אחד כיהודה ואחד בגליל וגרש אתו אשתו שביהודה בשמו שביהודה וראת אשתו שבגליל בשמו שבגליל אינה מגורשת עד שיגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ושם דגליל עמו ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל ושם דיהודה עמו יצא למקום אחר וגרש באחד מהן מגורשת והאמרת שם דגליל עמו אלא שמע מינה הא דאתחזק לה דלא אתחזק שמע מינה יהיה דהווי קרו לה מרים ופורתא שרה אמרי נהרדעי מרים וכל שום שיש לה ולא שרה וכל שום שיש לה: **מתני'** אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה *התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה ^אהעדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם יוחלל התקין פרוחבול מפני תיקון העולם: **גמ'** מאי איריא אלמנה אפילו כולי עלמא נמי דהא ^אהקיימא לן הבא לפרע מנכסי יתומין ^אלא יפרע אלא בשבועה אלמנה אצטריכא ליה סד"א משום

וְכִן מִשְׁמַע בִּירוּשָׁלַיִם (פ"ה)
אֶשְׁמַע בִּצְהִירוֹת אֵלֶּה אֲנִי
דֹרְכֵךְ לְנֹחַד שְׁמִיעֵה וְהַכֵּל
זֶכֶר מִכֻּבֹּד כִּי' זָכַר מִכֻּבֹּסֶיךָ
בִּצְהִירוֹהֶם בְּשֵׁם שְׁגִלָּה וְאֶשְׁמַע
בְּמִצְחֵךְ אֶחָד מֵהֶן כֶּסֶר רֶשֶׁ"ג
מִיְמִירִי וְאֶשְׁמַע בְּרֹאשׁוֹהֶם הִיא
דְּמוּמֶה לִשְׁמִי שִׁינִי שְׁמוֹ וְשִׁמְתִּי
בְּשִׁמְתִּי הִדַּעַת שְׁפָרְסִים
עֲבָד כֶּסֶר זִ"ל דְּקִי' הִדַּעַת
בְּכִינִי: **אָחִי אֱלֹהִים נִפְרָד**
נִפְרָד: (דף ה.) חֻזָּק אֵין אֶלֶּם
לְמִנְהֵם לֵדֵית לֵה בְּתִנְתָּא
בְּתִנְתָּא אֶשְׁמַע מִשְׁמֵךְ דְּרִיזִי
הִוּוּ אֶחָד וּמִנֵּה ¹⁰ וְיִ"ל דְּטַפִּי
לֵדֵית לֵה בְּתִנְתָּא בִּית דִּין: ¹¹
נִפְרָד מִכֻּבֹּס יְיָ יִמְיִסֵּם אֶלֶּם
נִפְרָד נִפְרָד מִכֻּבֹּס אֶלֶּם בְּחֻלְתֵּינֵם
אֶלֶּם תַּפְרַע אֶלֶּם שְׁמִיעֵן מִינֵה
אֶלֶּם שְׁמִיעֵן מִינֵה אֶלֶּמֶה ¹²
דְּרִיזִי דְּרִיזִי מִנֵּה לִשְׁמִיעֵינֵם
מִן בְּרִישׁ בְּרִישׁ (דף ו.) ¹³ וְיִ"ל

יא. מ"ט שמו דשעת כתיבה עיקר, ד
איכתיב, וכיון דבשעת כתיבה תליא
יב. ונשוני אני אשה בגליל, ר"ן, יג.
אותו בשם המובהק, להכי מני בשם
עיקר וכל ישראל קורין אותו בשם הזה.
מוס' הרא"ש, יד. הוא דבעיא שבועה, מ.

י"י שלחו מתם איך פלונית בת פלוני
במדינת הים שיש לו שני שמות
הגט כשר ע"י עדים המכירים כי
כך תניא כותיה דרב אשי היו לו ש
בשמו שבגליל ושם דיהודה עמו וא
נדרעי מרים וכל שם שיש לה ו

(א) מוספתא פ"ז ע"ש
(ב) עיין מקמ"ל לקמן לו' ד"ה
העדים, (ג) ווע' מוס' ד"ה
ד"ה א"ע א"ע; (ד) ממונות
פו' ב"ה ע"ל; (ה) קדושין
(נ"ג); (ו) בס"א; ע"ה,
(ז) לקמן לו' ע"ה; (ח) לקמן
לו'; (ט) ע"י רש"י;
(י) לקמן נ"ה; (יא) שם
ברע"ב; (יב) כ"ל;
(יג) דף קמ"א; (יד) נעדר מק"ל
(יז) ז"ל ובה"ר רש"י;
(טו) פ"ז ח"ו ע"ש לפני
אימת קצת בניגוני אחר;
(טז) ומכונות פ"א.

ד"ה והיל

בנחמני בו' דעל שם
שרבת. ובערוך ערך אבי
כתב בשם הגאונים דנחמני
שמו והיה צר לחסו דרבה
בר נחמני ותלמידיו ויחיו
דהוה שמה נחמני בשם
אביו דרבה בר נחמני לא
הוה קרי ליה ככל שעה
נחמני (עיין ברמב"ם פרק
ו מהל' ממרים) ויהי קורא
ליה אבי בשלשון ארמית
כאדם שקורא אבי וליקון
ליה אבי:

רנשבורג

א] תום' ד"ה וכל שום
שיש לו וכו' ומיקן ר"ת
לכתוב בגט אני פלוגי
דמיתקרי כך וכך כדאמרינן
בגמרא. ע"י יש"ש סי' טו
בהעמקתו לשון ר"ת זה:

התקין פרוזבול

שנה תשס"ט שביעית שמואל
שטרותיו לבית דין שיגבו מן
הלוה חובו כל זמן שיחזענו,
דהשתא לא קרינן ביה לא
יגוש, שאינו תוצעו כלום
אלא הצ"ד תוצעו, שהפקידם
הפקדו והם יורדין לנכסיו
(כתובות 99. וכע"ז לעיל לב:
וב"ב דז).

כי הכל יודעים ש

[illegible]

א' שני אישטכח דלאו לשמח
א אולנין. ש"ק צס הרמ"ה.
רין ותו לקרות בתורה קורין
ש' אלא ש' היות בגט שהוא
ע. מוס' הל"ט. טו. [דוה"א].
גבי הא דפרין ונתיני משעת

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

עין משפט
נר מצוה

גליון הש"ס

הגהות מהר"ב רנשבורג

מוסף רש"י

מכאן שייר לעמוד הבא

ספינה, משט"ח צנע
(כ"ב) (מ"ח) יזורררר

זמן שארצה. ותו לא

לה:

הוא יתחיל ללכת לחדר האמבטיה וללבוש את בגדיו. הוא יתחיל ללכת לחדר האמבטיה וללבוש את בגדיו.

דאָמער אַמײַמער אַפֿי' למאן דאָמער¹ ישׁ לו הפרה¹ לא קאי אַר

ותני עליה נודר ועובר יורד ומגרש. קשה לר"י דאמאי הולך

השולח פרק רביעי גיטין

כתובה: דמיפר לה צעל. והיה

נשים פסולות לכהונה פסול לעבודה: עד שידור הנאה. ממנה

ס' נהיך נפרט אה מעשיו וזכרי די יהודה בן צמירא ר"ע מומח' חק

צפ' שום היתומים (ערכיו 97 כג.) גבי מקדיש נכסיו והי' עליו כחובה

ו"י ותני עלה לפרוך ממתינתין גופיה דקתני פסול עד שידור הנאה

חומר

מסורת הש"ס

הגהות הב"ח

מוסף תוספות

תוס' הרא"ש. ¹. [ור]א

פסקי רי"ד

(א) ממות (ב) ממות
 (ג) ערכך (ד) ממות
 (ה) נָלֵךְ אֶלֶּל לִרְאֵי רַב וְיִשְׁרִי
 (ו) לַעֲלֵךְ דְּקִימָה וְלִמְעַל
 (ז) דִּישׁ יִרְעָן (ח) נִלְעַל יֵן
 (ט) וְסִתְפִּסָּהּ פִּתְיָן (י) חֲבֵר
 (יא) חֲבֵרָהּ, רִשִׁי חֲבֵר
 (יב) וְיִשְׁרֵשׁ לֵךְ שִׁשִּׁי
 (יג) חֶסֶד: חֶסֶד, חֶסֶד
 (יד) שְׁבִיעִת מִיָּמֵי, חֶסֶד
 (טו) נִלְעַל לֵךְ (טז) נִלְעַל
 (יז) חֲבִיתוֹת דִּינִי
 (יח) חֲבִיתוֹת פְּלוֹנֵי יִתְּנֵם בְּחִשְׁבֹּה
 (יט) מִיֻּקֹּם הַחֲבִיתִּים, חֶסֶד
 (כ) קִדְּוֹת לֵךְ (כא) חֶסֶד
 (כב) מִיֻּדִי חֶסֶד, וְדִבְרִים
 (כג) חֶסֶד מִיֻּדִי חֶסֶד
 (כד) חֶסֶד חֶסֶד חֶסֶד
 (כה) חֶסֶד חֶסֶד חֶסֶד
 (כו) חֶסֶד חֶסֶד חֶסֶד
 (כז) חֶסֶד חֶסֶד חֶסֶד
 (כח) חֶסֶד חֶסֶד חֶסֶד
 (כט) חֶסֶד חֶסֶד חֶסֶד
 (ל) חֶסֶד חֶסֶד חֶסֶד

על דעם רבים. כך יאמרו לו הרי אנו מדריגין אותך על דעמינו
וה"מ. דאין לו הכרה: לדבר הרשום. שאין צריכים להפסדו ללורך
דבר מזה: דאדרבה. שלא ילמד עוד מיתוקות: דהוה פשע צינוקי.
ובענין יומת מדיא: לר"א דאמר. ב"ב בפרק (לקמן פ.) עדי מסירה כתיב
דקמי ר' אלעזר אומר אפילו אין עליו
עדים אלא שמתנו לה בפני עדים
כשר והאי קרא עולה טובה קמ"ל:
פסעו תיקון העולם. ללמא מימי
עדי מסירה ועמערב בעל לומר לא
גירסאיה: מפרשי שמוסיה. ראובן
או ששעון. מעיקרא לא היו חוממים
אלא אני פלוני שמתמי עז ולא היה
יודק שמו: דקפוא כו' אם היה כפס
עדי יולא ממקום אחר כשר. דממך
שלא היה מפרש שמו לא היו יודעין
לנשק עדים מפרים ויודעים שיעידו
על כתב ידו והיו צריכין לחזר אחר
שטרות אחרים שחתימתם דומה לו
ונתקיימו כד"ד על ידי העדא

לב א מ״י ס״ח מ״ל
 שׁוּבוֹת הֵלֵךְ אֶל סִמֵּן
 לִצְלוֹן מִלֵּא טוֹשֵׁעִי יִדִּי סִמֵּן
 רַחֵם סִמֵּן כֵּךְ
לד ב מ״י ס״ח מ״ל
 מִקֵּדֶס הֵלֵךְ ט
לה ג מ״י ס״ח מ״ל
 שׁוּבוֹת הֵלֵךְ אֶל סִמֵּן
 לִצְלוֹן מִלֵּא טוֹשֵׁעִי יִדִּי סִמֵּן
 רַחֵם סִמֵּן כֵּךְ
לו ה ו מ״י ס״ח מ״ל
 מִיִּזְרוּחַן לֵב טו ד סִמֵּן
 עֲשֵׂן כִּי טוֹשֵׁעִי הֵלֵךְ אֶל סִמֵּן
 קֵל סִמֵּן יֵדֵי
לז ז מ״י ס״ח מ״ל
 הִלֵּכֵה טו טוֹשֵׁעִי חִימֵה
 סִמֵּן לו סִמֵּן יח
לח ח מ״י ס״ח מ״ל
 טוֹשֵׁעִי עֲשֵׂן סִמֵּן יט
לט ט י מ״י ס״ח מ״ל
 טוֹשֵׁעִי עֲשֵׂן סִמֵּן כ

הובא בעמוד הקודם

אמימר אפי' למ"ד

לרבו מצוה ש' לו חתמה
 הדיוק מקרי דרדקי אדמור
 ח' אבא דהוה מפשע מינוק
 פ' הוה מיסורין לוי אדמור
 אדורהוה בלעזא ודל שמוא
 דייקו חתוה. ההמכילן לו
 ח' הישובת שארן אדמוסין
 לו המשהה ועל זו ההלכה
 און אלמנה נפרעת בחתונה
 בל' כשנכונה בל' שמוא
 וז' חלה ורותה כשיטאל:
 ח' העדים חתומין על חתום
 מפני חוקל העולם אהו
 ח' חתומין דאורייתא אהו
 דכתיב (וימהל בל) ותכוח
 שפ' וחתום העד ידני בל' חתום
 רבא אל צירפא [אמר לו]
 אלעזר אדמו עדי מסידיה
 כתי' חתומין דבני עדי חתמה
 מעמינן רבנן שדי. און
 ש' ודומין אדלן למרית
 ח' וזכי כתי' אדלן למרית
 שדלמא מסכתן ר' אלעזר
 אלא אפ"ש שאן עליו עדים
 אלא שנתנו לו בל' עדים
 כשר שאן חתומין חתומין על
 כשר שאן חתומין חתומין על
 פ' ר' אלעזר לא עדי מסידיה
 חתמה לן אל עדי מסידיה
 ואם אלא ש' עדי מסידיה
 כשר שנתנו לו בל' לבינה
 אפ"ש ש' ש' עדי חתמה
 ש' כלום עדי מסידיה חתום
 ולמה נהו העולם לחתום
 עדי חתום מפני חוקל העולם
 ש' חתמה אלא חתמה
 כעשוי דעדי מסידיה ויחזו א'
 לכול למרית ח' ושתאבתי
 חתומין בלעזא כגט ויחזו
 חתום לן ואמין לו שדלמא
 חתום ויחזו חתומין חתומין

[illegible]

תמימה אבל היכא דאיכא עד
ותמימה כרתי התקינו שיהיו
עד אם היה כתב ידן יוצא
אלא לא והא רב צייר כוורא
על ציסימניהו ומעיקרא במאי
זכור וכו' תנן הנה פרוזבול
הו ורעוברים על מה שכתוב
פרוזבול מוסרני לפניכם פלוני
חותמתן מלמטה או העדים:

אמר אמימר הכתא אפי' ^אכ"ד ב'י' בתוס' (ף טו) גרסי' בדרב ספרי' אמר אמימר הילכתא נדר שהודר בדרים י' לו הפרה על דעת רבים אין לו הפרה ולפי גירסא זו משמע דכן הלאה דנדר שהודר בדרים י' לו הפרה ולמאי דנדר' נמי אפי' למ"ד כ' שכלל בא' לפסוק בהודר בדרים מ"מ מדפסק בעל דעת רבים דאין לו הפרה מעלל שסבור בדרים י' לו הפרה דאי אין לו כ"ש על דעת רבים ומה הולך לפסוק הילכתא בעל דעת רבים כיון דלפילו בדרים אין לו הפרה ושלל בשלון פסק היה לו לומר אפי' למ"ד בדרים י' לו הפרה כ' אע"ג^ב דקאמרי לעיל דמדדרין ליה בדרים אליבא דרב נמנן דקאמרי כוונתו דביני וענין דינא י' אמשילי לענין פרעון כטובה הא פריך בתר הכי הניחא למ"ד^א ואיכא למימר^ב דאדרב נמנן נהוי מקי' ומדאדרי' רב אחא נמנן נהוי מקי' דרדקי' על דעת רבים משמע דקצטר בדרים י' לו הפרה^א ורב יוסף דלמר בערבי

פסחים (פסחים קו.) אלדור ברצוס ל' ד'צט
אשתי שיכרתי משמע דקסנר דברצוס
אין לו הפרה לא קי"ל הכי:
אבל דבר מצוה אין לו הפרה.
אומר ר"ת^א משום דמסמא
ניחא להו לברצוס משום מזוה ועוד
אומר ר"ת דעל דעת היינו כשאומר
על דעת פלוני ופלוני ואפי' שאר
בפניהם אכל על דעת רבים סתם
לאו כלום הוא ועל דעת יחד^ב אפי'
שפרט על דעתו יכול חסד להמיר:
והעדים חותמין על הגט ב'.

ר"ת מתק מפסדו ויחי^ג
מוהעדים ושמן משום דהוה משמע
דר"ג חתין ובנמרל אפי' ר"ג
תקנה גדולה המקוין משמע דמקודש
נמקנה: **ב' איבא מידי דמדאורייתא**
משמע שבשעית ויתקין הלא דלא
משמע. השמא לא צ"י רבא לשנוי
אחך קושא דהפקר צ"ד הפקר
דמשני בנתיב צמח משום דקשיא לה
דלא היה לו להלל לעקור צביעות
שהיא דאורייתא ואפי' דדרשין
בספרי ואפי' יהיה לך את אחיך
משמע ירך (דברים טו) ולא של אחיך
צ"ד מכאן אמרו המלוה לצדיק אין
המשכון והמסור שטרותיו בנזיר אין
משמטין מ"מ לא היה לו לעשות
תקנה ללמד^ד לעשות כן שצ"ל בך
השמטת כספים שזוהה שטרותיו וצקונת^ה
פירש דרשא קאי נמי לגמרי פירש
דהכא ודרשא דספרי עיקרה חלמה
על המשכון^ו דמוסר שטרותיו הו'
ממעט דהפקר צ"ד היה הפקר אלא
דלקרא סמקין על^ז **בזמן** שאתה
משמט ב' פירש קנאות^ח להשמטת
קרקע לא נהגא צבית שני דלאמרי

יִירוּשָׁלַיִם בִּפְרָקִין (א"ה) מִיָּן שֶׁאֵין שְׁמֵת וְהָיָה אֵלֶּה בּוֹמֵן שְׁהִיבֵל שֶׁ
שָׁמְרָה וְהוּא דָּבָר הַשְּׁמִיטָה שֶׁמוֹט אֲחֵת שְׁמִיטָה יוֹבֵל וְאֵחָת שְׁמִיטָה
בְּשִׁעִית חוּה וְצִיָּה שֶׁנִּי הוֹאֵל וְהוּא נִהְיָ יוֹבֵל שֶׁאֵין חוּל יוֹשִׁיעִיהָ עֲלֶיהָ
שֶׁ שְׁמִיטִין הֵינּוּ מִדְּרַבָּנָן וְקֹשֶׁה לִרְ"ה לֹא לְהִצִּיב הֵיכָא יִירוּשָׁלַיִם
שֶׁהָיָה בְּרִישׁ מוֹעֵד קָטָן (דף כ"ג) לִפְרָק חֲרִישָׁה חֲרִישָׁה בְּשִׁעִיָּה מִי
י"ו וְנֹרָא לִרְ"ה לְהַשְׁמִיטָה קִרְקַע דִּהֲבָא וְהָהֵם לֹא אִיירִי בְּחִרְשָׁה
וְהוּא וְהִנֵּה צִיָּה שֶׁהִשְׁמַטָּה כִּסְפִּים ^[א] לְמִשְׁמַת שְׁמִיטָה כִּסְפִּים וְהוּא יוֹבֵל
וְהוּא לֹא בּוֹמֵן אֲחֵת מִשְׁמַת יוֹבֵל אֲחֵת מִשְׁמַת ^[ב] בְּשִׁעִיָּה חוּה הֵיכָא
דִּי כִפְרָה (כִּרְחֹמֹת דף י"ב) וְאֲשָׁמִים אֵיל אֵלֶּן עַל אֲשָׁמָתָם מִלְּמַד שְׁכוּלָן
חֲרוּרִין הַמְּחֻרָשִׁים לַעֲבֹד עֲבִיר וְעֲבֹד עֲבִיר אֵינּוּ רָאוּן דְּאֲשָׁחֶן
ר' לֹמֶר שֶׁהִיבֵל עַל שְׁבָעֵל שְׁפֹת חֲרוּפֹת צִיָּה רָאוּן דְּאֲשָׁחֶן
ע"י אֲשָׁחֶן נִתְּשָׁדוּר אֵלֶּן עַל שְׁפֹת חֲרוּפֹת לֹא אֲשָׁחֶן נִתְּשָׁדוּר
בִּין (דף ל"א) וּמִיֵּיתִי לֹה לִקְמֹן בְּמִי שֶׁאֲחָזוּ (דף ע"ד) דְּרָאשׁוּנָה
כְּדָמִי עִיר חוֹמָה אֵין וְהֵינִי אֵלֶּה בּוֹמֵן שְׁיֹבֵל נֹהֵב וְלֹא מִקְיֹן
שֶׁמֶעוֹן נֹהֵב לְשִׁיתוֹן בְּפִי הַיָּתִי ק' שָׁנָה (שִׁנָּה טו.) לֹאחֵר חֲרוּרִין
דְּהוּר

ז"ל (ה'תר"ץ דף י"ח): **כתב שמע'** מיהא דלא צורכים לערז מסירה אלא הויא דליכא עדי חותמה סגי בלא עדי מסירה ואינו נ"ל. **רב יוסף** אמר אפילו תימא ד"מ דאמר עדי מפרשים שנתחזקו בוגט מן התקנה **ועוד** כותביה בראשונה וזו כותבין איז מילתי עדי מפרשים אחז כשי' ודא פסול התקנה עדי כותביה שנתחזקו מן התקנה עדי מפרשים ובס' ז"ל **תינא** עדי חותמה פ' כנען של דקל רבא רב ר' חלמיש איז מלכות שאני רבנן דא אפקעינהו **בדיקין** פ' גרנות של שאלות שהיו שולחין **זו להו**; **הלא תקין** פ' אינו משמט וזה אחד מן הדברים שהתקין הלל הוקן כשראה שנמנעו העם ממלחלתו וזה בתורה השמר ר' לוי היה רבם עם לבבן לביעול לבוא התקין הלל פ' חרובלו וזה שופו של בורחיהו הריעין שמכבסין עליו פולחן שליו ר' חושיל איז שגבול כל מן שאריתו והדיני

מסירה כרתו^א תתקינו^ב
 תיקון העולם דומנין^ג
 זימנין דאולי למדינת
 תימא לר^ד מאיר התק
 שמותינה בגיטין כרת
 אבאשונה היה פונת^ה
 אם כתב ידו יוצא ממ
 פסול אמר רבן גב
 התקינו ישיהיו מפ
 מפני תיקון העולם
 צייר בורא ורבי ח
 חסדא סמך ורב הו
 הונא צייר מכותא
 סימנייהו מעיקרא בכ
 הלל התקין פרוסבס
 פרוסבול אינו מז
 הדברים שהתקין הל
 שנמנעו מלהלוות זה
 שכתוב בתורה^ו הש
 עם לבבך בליעל וגו'
 הוזה הוא גופו של
 פלוני^ז דינין שבמ
 שיש לי^ח אצל פלוני
 והדיינים הותמים למ
 מדי דמדאורייתא מ
 הלל דלא משמטא
 בזמן הוה ורבי דיא
 דבר השמיטה שמוט
 מדבר אחת שמיטת
 כספים^ט בובן
 אתה משמט כספ
 משמט סרמט א'
 אהה משמט
 שאי אהה משמט
 קרקע

הגוף היא ואינה תלויה בארץ ילפינן בהיקשאל דלא נהגא: ואחור

לֹא נִגְבַּח שְׁמִיטָה מִדְּאֻרֵימָה וְהָא דְלִמְרִי' עֲבָרִין (דף 33:) מִנּוּ יִזְכְּרוּ וְאִפִּי' נִלְמַד דְּמִן אֲהֵיָא וְהָךְ דִּהֲכָא מִימֵי מִשּׁוֹס כְּסָפִים אֲכַמְ שִׁי' וְיִמֵּי הָךְ דִּהֲכָא וְהַסָּה לֹא שִׁיךְ כֻּלָּ לְאֻמֵּי אֲלֵהָ הֵיָא דִּירוּשָׁלַיִם וְיִרְעִיָה אֲלֵהָ בְּשִׁמּוֹת אֲחֵרוֹת לְעֵלִים בִּיזּוֹל וְהַשְׁמַטָּה קִרְקַע קִרְל' * כְּדִלְמִרְיָן זְהִידִי (6) בְּפִשְׁתָּה רָחֵל אֲנִי וְדִרְשִׁי לֵה מְדַבֵּר הַשְׁמִיטָה דִּירוּשָׁלַיִם וְ"וֹרֵת" בְּדִבְתֵּי שְׁמִי נִהֵי יִזְכְּרִי' כְּדִלְמִרְיָן בְּפִקֵּר' ד' מִתַּח שְׁפֻמוֹת חֲרוּפוֹת בְּעָלוּ וּשְׁפָחָה חֲרוּפָה הֵיָנוּ חֲלָמִי שְׁפָחָה וְחֲלָמִי שְׁהִיבּוֹל נוֹהֵג כְּדִלְמִר' בְּסִ"פ הַמִּקְדָּשִׁים שְׁדֵהוּ (עֲבָרִין דף 35.) וְלֹא מִסָּבִיב בְּסִ"ק דִּהֲרִיּוֹת (1.) אֲשֶׁרִיבּוֹ עַל עִז' שֶׁעֲבָדוּ בִּימֵי דְלִקְוִיָּה וְעוֹד לִדְבָר אֲהָךְ בְּתִי עֲוֹמָה בְּנִית שְׁמִי כְּדִמְתָּן בְּמִסְכַּת הֵלֵל נִטְמָן ³ הַמִּקְדָּשׁ כִּי ⁴ כִּי ⁵ אֲמִירְיָן נִמִּי בְּסֻךְ הַמִּקְדָּשִׁים שְׁדֵהוּ (6) הֵלֵל פְּרוֹסוֹבֹל לְדִירוּ שְׁהִי כִי בִּזְמוֹ הַיָּמִים (7) דִּהֲכָלוּ וְשִׁמְעוּן מִיִּלְלָא

אל ששטמט כיוון דערסר חובותיו לביד' "מוס' הילף". ל.לכ. "מוס' הילף". יא. דקדינן ב"י של ידן מוכח לקמן אזאן שלאשטאמט מוסר שטודיוול וואס דערסר ב"י דאט. מוס' הילף". יא. ב' ב' דערסר ב"י דאטן לעצטן ווערע חורשיה (שאנאן) דערסר. תשכ"ד. ומשע' כשביטית

10. [ו]תתן דראי דמהדרי' אוריעה חורשיה שהיא מותרת. תשכ"ד. 10. קרקע, שנתה אטור דבר

מוס' הילף". יא. כספים, נוהג אטור דבר דרמשט כספים, דהיינו. מוס' הילף". יא. ו"ה חורשיה

שהיא אעין השטמט קרקע, וקרי להפעת קרקע וכל משום דאנו נוהג אלא ביבול. מוס' הילף.

11. מוס' הילף". יא. חורשי ב' חולט. יא. תשכ"ד. יא. חולט שהיא שטודיוול לששכח וולה

לחונק. תשכ"ד. יא. ש"מ דיוון ח"י נוהג ח"י בימי הלל. תשכ"ד.

תורה אור השלם

1. שְׁלוֹת בִּסְפָּק וְכֵן יִקְרָא
בִּסְפָּר וְחֲתוּם וְהַעֲדֵה יִקְרָא
בְּאֵרֶץ בִּינְיָמִן וְעַבְדֵּיכֶם
וְדוֹשֵׁלִם וְעֹבְרֵי הַיְּהוּדָה
וְעֹבְרֵי הַיְּהוּדָה וְעֹבְרֵי הַשְּׂפֵלָה
וְעֹבְרֵי הַנֶּגֶב בְּאֵשֶׁר אֵת
שְׂבוּתָם נָאסִי׃
יְרֵמְיָהוּ בן לֹד
2. בְּרֵחַ מֶלֶךְ יְהוָה יִהְיֶה
עִם לְבָבְךָ לִבְלִיעַ לֵאמֹר
קָרָבָה שְׂבוּת הַשְּׂפֵלָה שֶׁנֶּת
הַשְּׂמִיטָה וְרָעָה עֵנֶךָ בְּאֵרֶץ
הָאֲבוֹתִין וְלֹא תִתֵּן לָךְ וְקָרָב
עֲלֶיךָ אֵל׃ וְהַיְּהוּדָה קָרָב חֲטָאֵל
דְּבִרְסֵת סוּ׃
3. וְהָיָה הַשְּׂמִיטָה שְׂמִיטָה
כִּל בִּל מַעֲשֵׂה דָוָד אֲדָשׁ
יֵשׁה בְּרַעְיוֹהָ לֹא יֵשׁה אֵת
רַעְיוֹהָ אֵת חֲטָאֵי בִּי קָרָב
מַסֻּחָה קִל׃ דְּבִרְסֵת סוּ׃

גמ' תקנה גדולה התקינו.
ע"ן שזועות מה ע"א תד"ה
גדלו': תד"ה בזמן וכו'
בדאמר' בהדיא. ע"ן ר"ה
כט ע"א תד"ה קמ"ל:

רנשבורג

א] תורה"ז צומן וכו'
 ונראה לר"ת וכו' דשמיטה
 משמטת וכו'. י"ב ע'
 דר"ה דף כט ע"א בתוס'
 ד"ה קמ"ל וכו' וס' כהנא
 בסה"ד דלרבי נקטה סוגיא
 דהתם יעו"ש ודו"ק. שוב
 ראיתי ברובשמיט פ"ג דר"ה
 ה"ל ה דאמר ר"י משום
 חכמים ליוכל משמט נמי
 כספם וא"כ י"ל קו'
 הסו' דר"ה הנ"ל ודו"ק:

א. נדר שהודר ברבים אין לו

- [illegible]

בעלה. רל"ש. ט. [דמדאורייתא]
אחיק בידך, אבל. מוס' רל"ש.
הוא עיקר הדרשא. מוס' רל"ש.
בזמנה"ו ורבי היא. מוס' רל"ש.
שמשט קרקע לבעלים, דהיינו
חריצה אלא נקט השמטת כסף
ט'. שהרי נהג בו עבד עברי.
שומר